

GAZETA NARODOWA Y OBCA.

Sine ira & studio, quorum causas procul habeo.

C. Tacit.

Z WARSZAWY WE SRZODĘ DNIA 31. SIERPNIA ROKU 1791.

Dnia 28. tego miesiąca wyszła ztąd do Gółbia pod konwojem kawaleryi narodowej, wyprawa obozowa dla obozu xięcia *Wurtemberskiego* Jenerała Leytnanta. Wyprawę tę składały 9. armat, w dodatek do tych, które się przy regimentach znajdują; wozy amunicyjne, kuźnie polowe, piekarnia obozowa, lazaret obozowy z apteką, amunicya *exercerunkowa*, namioty dla kawaleryi i piechoty, iedna kompania artylleryi i ludzie do lazaretu obozowego i piekarni potrzebni. Ze wszystkim liczone wozów blisko 50. a koni w pociągu dwieście kilkadziesiąt.

Z *Zytomierza* d. 5 *sierpnia*. Po postąpieniu P. *Prota Pótockiego* *Sty Guzow*: na województwo *kiiow*:; jurydykcyi sądowniczej grodzkiej *kijow*: z wyboru mężów, obywatelstwem, cnotą, wiadomością prawa zaszczyconych złożona, na dniu 9. lipca, z rezolucyi seymu teraźniejszego, pod tytułem = *Deklaracya sądów grodzkich kiiow*: = sądenie spraw rozpoczynawszy, i toż sądenie do dnia 30. lipca bez przerwy, przez sesyie podwójne każdodziwne ciągle iak nayregularniey kontynuując; nie tylko kilku kadencyi pozalegałe, ale nawet wszystkie nowe teraźniejszey lipcowey kadencyi rejestra, oprócz kilkunaestu wpisów w taktowym, (dla nagłej słabości P. *Ignacego Choieckiego* łowczego *Owr*: kommisarza cywil: woj: *Zyt*:; podwojewódzkiego sądowego *kijow*: prezydującego przypadłej) zostawionych, wszystkich ogółem więcej 800. wpisów, z niewymownym obywatelów *kiiow*: ukontentowaniem i osobiłwyszym wyborem w P. wojewódzie *kiiow*: a sprawiedliwości w sądzących uwielbieniem, odsądziła.

Z *Skwiry* miasta wolnego *J. K. Mci* i rzpltey w województwie *kiiowskim*. Dnia 30. lipca po odprawionym nabożeństwie i nauce x. parocha miejscowego do zgromadzonego ludu, o posłuszeństwie i wierności ku *J. K. Mci* i seymuiącym rzpltey stanom, mieszczanie *Skwirscy*, obrawszy tymczasowo dom ieden na ratusz, rozkazali woźnemu obwołać, następujące z mocy prawa nazajutrz obrady miejskie do wyboru magistratu i urzędników. — Nazajutrz, po odprawionej wotywie o godzinie osmey z rana, obywatele województwa *kiiowskiego* i mieszczanie udali się na ratusz; gdzie po zagaieniu obrad, przeczytaniu uniwersału straży i gleytu *J. K. Mci* dla mieszczan *Skwirskich*, jednomyślnie obrany został dyrektorem P. *Antoni Rybiński* kaszt: *Owrucki*, asessorami zaś PP. *Berezowski* łowczy *Halicki*, *Wacław Niewiedomski* Porucz: *W. X Lit*:; *Antoni Lachowski* gener: kommisarz dóbr P. *Morzkowskiego* chor. *Zytomir*: i X. *Dziekan Wołodarski*, paroch *Skwirski* (którzy wprzód miejskie w *Zytomierzu* przyięli) przenieśli się wszyscy do cerkwi. Tam po zagaieniu przez P. kasztel: *Owruckiego*, iako dyrektora, zabrali głosy: P. *Teodor Wasyleńko* dziękując *J. K. Mci* i stanom seymuiącym, za uszczęśliwienie mieszczan w przywróceniu im praw dawnych; P. *Alexander Lapiński* sławiąc dobroć, mądrość, i sprawiedliwość *J. K. Mci*, marszałków konfi: i seymuiących stanów w podźwignieniu miast upa-

dłych &c. — Nastąpiło przyimowanie miejskiego przez obywatelów. Podani kandydaci do magistratu i urzędów miejskich, jednomyślnie, bez sporów; bez kabał, i naymniejszych intryg, obrani zostali, i natychmiast wykonali przysięgę. Spiewano *Te Deum*, przy odgłosie dzwonów, dawanu ognia z moździerzy, i modlitwach za szczęśliwe *J. K. Mci* panowanie, i pomyślność rzpltey. W domu x. *Diekan* dany był obiad wspianiały od mieszczan dla obywatelów, gdzie przy radosnych ludu okrzykach, spełniane były zdrowia *J. K. Mci*, marszałków konfi: i stanu rycerskiego. — Po obiedzie, nastąpił wybór deputatów do miasta wydziałowego, oraz dobrowolna i urzędowa ugoda mieszczan z P. *Jasińskim* łowczym *Halic*: a kommisarzem i plenipotentem xcia *Jozefa Lubomirskiego* *Ssty Romanowskiego*. Mocą tej ugody, mieszczanie miasta lokacyjnego *J. K. Mci Skwiry*, lubo iuż, iako świeżo zapadłym prawem, wolnością udarowani, nie znają się obowiązani do odbywania robocizny, i innych powinności; wszelako szacując sobie względy xcia starosty *Romanowskiego*, na ten raz jeden, w roku i lecie niniejszym, podejmują się chętnie dostarczyć robotników do zbioru z pola, fary do zwozu, pomocników do składu w sterety, pacholków i stroża, iako też rumacyą do wywozu z miasta *Skwiry* dla xcia Starosty *Romanow*: ułatwić. — Przyrzekając oraz opłaty i powinności wszelkie, lustracyą ostatnią na miasto *Skwirę* rozłożone, składać i dopełniać, z zachowaniem oraz arędy karczemney *in statu quo*; a to wszystko albo do czasu zawarcia ostateczney z xięciem starostą *Romanowskim* ugody, albo do ostatecznego z tymże rozstrzygnięcia się według prawa w assestori &c. — Przy tej okoliczności x. *Diekan Wołodarski* a paroch *Skwirski*, osiarował P. *Rybińskiemu* księgę wielką *in folio*, pisaną *ruskim* ięzykiem dawnym, lat blisko 200. kronik, o królestwie *Polskim*, xięstwie *Litewskim*, *Kijowskim*, *Halickim*, i innych xięstwach *Ruskich*, z *Kijowa* wywiezioną. Obywatele miasta *Skwiry* przyzwyczajeni do zagranicznego ięzyka, iako mieszkający o 5. mil od granicy *Moskiewskiej*, wszyscy teraz zaczęli mówić *polskim* ięzykiem; proszą nawet swego parocha, aby odtąd ięzykiem *polskim* miewał w cerkwi nauki.

Z *Tęczynka* w wdztwie *Krakowskim* dnia 19. sierpnia. W powiecie *krakow*: hrabstwie *Tęczynskim*, wsi *Filipowicach* xiężney *Jeymci* z *Czartoryjskich* *Lubomirskiej* Marszałk: *W. kor*: w miesiącu zeszłym, ukąsiła żmija w nogę prawą, z boku od lewey w stopę, *Franciszka Maciejowskiego* poddanego, lat 14. mającego, gdy pał był w lesie. Ten natychmiast związawszy nogę biczem, i od innych pasterzy na konia wladzony, zbiegł do domu. Tam, z rozkazu P. *Holtzswiga* felczera, znajdującego się przy wodach mineralnych *Krzyszowickich*; wzięto octu dobrego z masłem, i nim chustą zmaczaną często nogę okładając, oraz choremu dając popić, bez posłogowania związanej nogi, po dwóch tygodniach, ustąpiła puchlina, i chory do zupełnego zdrowia przyszedł. Spółób leczenia na ukąszenie od gadzin, i wściekłych psów, Xxx w wie-

w wielu miastach kraju naszego szczęśliwie doświadczony, wynalazkiem jest P. de Moneta konfilyarza J. K. Mei.

Z Algieru d. 15. lipca. Baba Mehmet Dey Algieru umarł dnia 12. tego miesiąca; pierwszy minister jego Said Hassan wraz Dejem ogłoszony został. Wstęp ten obfzedł się jak nayspokojniey, przytrzymano tylko Agę Spahow, który między towarzystwem tychże rot, chciał wzniecać rozruchy, i odesłano go do fortecy. Nowy Dey jest człowiek odważny, i sprawiedliwy; spodziewaia się, iż równie dobrze rządzić będzie, jak jego poprzednik, który żył lat 84. panował 25. i kraj swoy zostawił możliwym, i bogatym. Nowy Dey ma lat 50. przychylny jest francyi, i traktaty z państwem tym potwierdził.

Z Madrytu d. 25. lipca. Wszyscy prawie mieszkający tu zagranicznicy polowie, czynili ustne przełożenia względem wyroku ogłoszonego, przeciw cudzoziemcom, znajdującym się w Hiszpanii, jako przeciwiącego się zupełnie prawom narodów i traktatom.

Z Frankfortu d. 14. sierpnia. Donoszą z Monachium, iż Baron Oxenstiern poseł Szwedzki, znajduje się teraz w Ratybonie na seymie Rzeszy Niemieckiej, i stara się nakłonić wszystkich elektorów, aby filnie popierali pokrzywdzenia swoje przeciw zgromadzeniu narodowemu.

Z Sztokholmu d. 12. sierpnia. W niedzielę Król dawał ma wielki festyn w zamku swoim w Drottningholm, gdzie ogród ma być oświecony, i komedia dana dla publicum. Mówią znowu o nowej podróży monarchy, nieznaczając miejsca dokąd jedzie. W całym państwie żniwa wybornie się udały.

Z Londynu d. 9. sierpnia. Gazety tutejsze donoszą, iż król przed kilką dniami długą miał rozmowę z książęciem de Galles następcą tronu; w tej radził mu, aby o ożenieniu się swoim szczerze już myśleć zaczął, zwłaszcza, że młodszy brat książę d'York, dał mu już przykład do tego. Królewic odpowiedział oycu, iż długo myślał, i postanowił sobie jeszcze niejaki czas zastanawiać się nad tym przedsięwzięciem — Wiadomość, jakoby flotę w Portsmouth rozbrajać miano okazuje się fałszywą, i owszem gęsto tu mówią, iż król pojedzie flotę tę oglądać; fregata Hebe stoi w pogotowiu w Southampton dla przewiezienia rodziny królewskiej. Flotta ta składa się z 36. wielkich wojennych okrętów, ma trzy fregaty do powtarzania znaków, siedmiu admirałów z swemi kapitanami, prócz tego 29. kapitanów. Liczą na niej 23,064 ludzi, i 2,830. armat, prócz tego (co jest rzeczą rzadką) 2,000. nadkompletowych maytków znajduje się na tej flocie.

Imperatorowa Moskiewska kazała tu robić marmurowe bustum dla P. Fox, a to przez wdzięczność za pochwały, które jej w mowach swych dawał; tudzież za sprzeciwia nie się wyśnaniu floty Angielskiej na morze bałtyckie: bustum to, w galeryi Petersburskiej, między Cyceronem, Demostenesem, i sławnymi mowcami Rosyjskimi umieszczone będzie.

Z Londynu d. 12. sierpnia. Dzień urodzina książęcia de Galles który rok 30. zaczyna, obchodzony będzie ma z największą uroczystością. Królowa daje w Windsor wielki koncert, bal, i wieczerzę; więcej 400. zapraszających biletów rozdano do przedniejszego państwa. W wielkiej sali malują od kilku dni posadzkę, kredą w rozmaite emblematyczne figury, a to dla zapobieżenia, żeby tańczący nieślizgali się. Głoszą tu, iż do Brest przybyć miał pakiebot z Filadelfii, który przywoził wiadomość, iż kongres stanów zjednoczonych Ameryki, pamiętny pomocy, którą mu Francuzi w czasie wybijania się jego na wolność dawali, rozkazał 15,000. wojska uzbroić, które gdyby Francya przez obce państwa

zaczepioną być miała, popłynąć mają na jej obronę do Europy, albowież załompić garnizony francuzkie w tych tutaj osadach, gdyby wojsko narodowe na obronę swej oyczyny do francyi powołane być miało.

Wiadomości z Indyi oczekujemy codziennie. Ze indyjanie nie są teraz tak bojaźliwi, jakimi ich przedtem być rozumiano, następujący przykład dowodzi. Niektórzy Seapoyos osadzeni byli na śmierć za bunt. Nayprzód prości muszkietierowie z armaty rozstrzelani być mieli, co widząc grenadyerowie zawołali: „Wystawiani jesteście codziennie „na pierwsze miejsce honoru, to jest na nyniebezpieczniejsze; czemuż dzisiaj niepozwalają nam okazać odwagi naszej?” wyprowadzono ich zatem najpierwszych. Jeden z nich przycisnął pierś do rury armatniej, drugi ujęł się za niego, i tak nieustraszeni śmierć ponieśli. To niepospolite męstwo sprawiło wrażenie na sercu komendanta, który reszcie winowayców darował.

Z Wiednia d. 17. sierpnia. P. Bischofswerder onegdaj wyjechał stąd do Naiss, gdzie Króla Pruskiego ma zastać, i towarzyszyć mu w podróży do Pilnitz. — Dwa regimenty piechoty, jeden de Caprara, a drugi de Belgiozo reformowane w tym czasie zostały. Powody tej reformy, dotąd nie są wiadome.

Z Wiednia d. 20. sierpnia. Kilka dni temu, jak poseł Francuzki oddał xciu de Kaunitz list królowy do cesarza. Coby w sobie ten list zawierał? jeszcze nie wyszło na widok. Hrabia d'Artois dnia wczorajszego o godzinie 3. z rana przybył tu, i stanął w domu Posła Hiszpańskiego. PP. de Calonne, d'Esterhazy i Franciszek d'Escars kapitan jego gwardyi, wraz z nim przyjechali. Dnia wczorajszego wieczorem był u cesarza, i ma być dziś z kompanią swoją — Tego wieczora cesarz wyjeżdża do Czech, z kąd jeszcze przed koronacją będzie w Pilnitz. Marszałek Laschy już naprzód wyjechał, i cesarzowi towarzyszyć będzie do Pilnitz, dokąd i książę Brunswicki ma przybyć wraz z Królem Pruskim. — Cztery Bataliony, odebrały rozkaz udania się do cyrkulu austriackiego, dokąd niektóre regimenty z Węgier mają być także posłane, a to na zastąpienie tych regimentów, które z tamtąd do Medyolanu wyszły: gdyż sami Medyolańczykowie prosili Cesarza, aby trwale w ich kraju utrzymywał pewną część wojska, dla powiększenia konsumpcyi produktów, i cyrkulacyi pieniędzy. — Listy z Gandawy donoszą: iż tam mnich przechodząc około kilku dragonów, nazwał ich podporami tyranii. Dragonowie rzucili się na mnicha, któremu pospolstwo dało zaraz obronę. Na uspokojenie wściekłego ztąd rozruchu, musiiano użyć wojska. W tej utarczce, kilku żołnierzy i ze dwunastu mieszczan legło zabitych.

Z Drezna d. 20. sierpnia. Elektor z Elektorową ma na dniu dzisiejszym powrócić z Wolkenstein.

Wypis listu z Gdańska pod dniem 23. sierpnia. Przed trzema tygodniami, listy z Francyi doniosły, iż tam powszechnie spodziewano się obfitego żniwa. Świeżo zaś odebrane z tamtąd wiadomości upewniali przeciwnie, iż będą w potrzebie zakupywania zboża z bałtyckiego morza. Te nowiny, pociągnęłyby Gdańszczan do wczesnego tam wyśnania zboża, które w podobnym razie dobrze popłaca. Ale w tym czasie, gdy nie masz w tym państwie zupełnej jeszcze spokojności, kupey zbożowi, obawiając się jakich ztąd przypadków szkodliwych, wolą raczej cierpliwie oczekiwać na wyraźne z francyi kommissa do przestania zboża. Słychać tu, że król Szwedzki postanowiony jest zwołać stan w przyszłym miesiącu listopadzie.

Dalszy ciąg Konstytucji Francuskiej.

TYTUŁ III. O władzach publicznych.

1. Samowładność jest iedną, nierozdzielna i do całego narodu należy, żadna część ludu, nie może sobie sprawowania iey przywłaszczać. 2. Narod, od którego samego wszelkie wypływają władze, nie może ich sprawować, iak tylko przez zlecenia. — Konstytucya *Francuska* jest reprezentacyjna; reprezentantami są: ciało prawodawcze i król. 3. Władza prawodawcza, nadana jest *Zgromadzeniu Narodowemu*, złożonemu z reprezentantów doczesnych, wolnie od ludu obranych, aby przez nich taż władza, sankcyą królewską utwierdzona, sprawowaną była, w sposób niżej opisany. 4. Kształt rządu jest monarchiczny; władza wykonawcza, oddana jest królowi, aby pod zwierzchnością iego była sprawowana przez ministrów i innych urzędników, w odpowiedzialności będących, a to w sposobie niżej opisać się mającym. 5. Władza sadownicza, powierzona jest sędziom, na pewny czas od ludu obranym.

R O Z D Z I A Ł I.

O zgromadzeniu Narodowym prawodawczym.

1.) *Zgromadzenia Narodowe*, składające ciało prawodawcze, jest nieustające, i z iedney tylko izby złożone. 2.) To zgromadzenie, będzie co dwa lata odnawiać się przez nowy wybor. Każdy przeciąg dwóch lat, będzie kresem nowego prawodawstwa. 3.) Każde odnowienie ciała prawodawczego, dzieć się będzie w zupełney władzy z prawa. 4.) Król, nie będzie mógł rozpuścić ciała prawodawczego.

Część I. Liczba reprezentantów. Zasady reprezentacji.

1.) Liczba reprezentantów ciała prawodawczego, jest osób 745. stosownie do 83. departamentów, na które królestwo jest podzielone; nie rachując tych, które osadom dozwolone być mogą. 2.) Reprezentanci, będą rozłożeni między 83. departamenta w trojakim stosunku, to jest: co do gruntu, ludności, i podatku ziemianckiego. 3.) Z siedemset czterdziestu pięciu reprezentantów, 247. wybierani będą z gruntu, po 3. z każdego departamentu, wyjąwszy departament paryżki, który ze swego gruntu, iednego tylko posła wysyłać będzie. 4.) Dwieście czterdzięści dziewięć reprezentantów, będą obierani w miarę ludności. Cała masa ludności czynnych obywateli królestwa, rozdzielona jest na 249. części, a każdy departament, tyle obierze posłów ile zawiera w sobie części tey ludności. 5. Dwieście czterdzięści dziewięć reprezentantów, obierani będą w miarę podatku ziemianckiego. Oguł takowego podatku w państwie, rozdzielony jest podobnież na dwieście czterdzięści dziewięć części, a każdy departament wysyła tyle posłów, ile części podatku tego opłaca.

Część II. Pierwsze zgromadzenia ludu. Wybor elektorów.

1.) W czasie utworu nowego prawodawczego *Zgromadzenia Narodowego*, wszyscy czynni obywatele każdego miasta i kantonu, zbiorą się na *pierwsze Zgromadzenia* swoje. a.) Zeby być czynnym obywatelem, potrzeba a) być *Francuzem* albo zostać *Francuzem*. b.) Mieć 25. lat skończonych, c) być w mieście lub w kantonie, przynajmniej od roku zamieszkałym. d) opłacać w którejkolwiek bądź części państwa podatek ziemiancki, wyrownywający przynajmniej robociznie 3. dni, i kwit z opłacenia iego okazać. e) W żadney służbie prywatney za zapłatą nie zostawać. f) Być u municypalności swego zamieszkania, wpisanym w listę gwardyi narodowych. g) Przyśięgę obywatelską wykonać. 3) Po każdym wyjściu lat sześciu ciało prawodawcze oznaczy najniższą i najwyższą (*minimum et maximum*) kwotę wartości robocizny dnia iednego; ad-

ministratorowie zaś każdego departamentu, zrobią iey rozkład miejscowy w każdym powiecie. 4) Nikt nie będzie mógł używać, praw czynnego obywatela, więcej iak w iednym miejscu, ani siebie reprezentować przez drugą osobę. 5) Od użycia praw czynnego obywatela odsunięci są: ci, którzy pod jakim zarzutem zostają; albo ci, którzy mając dowiedzione, sobie bankructwo i niezapłacenie długów, nie okazać kwitu ogólnego od wierzycieli swoich. 6.) *Zgromadzenia pierwsze*, wybiorą elektorów w pomiar liczby czynnych obywateli, osiadłych w mieście albo w kantonie. Z liczby 100. przytomnych lub nieprzytomnych czynnych obywateli, ieden elektor obrany będzie; z liczby 151. aż do 250. obywateli, będzie wybranych dwóch elektorów, i tak dalej. 7.) Nikt elektorem zostać nie może, jeżeli prócz warunków istotnych do zostania czynnym obywatelem, nie dopełni kondycyi wypłacenia podatku ziemianckiego w pewney oznaczoney liczbie dni roboczych (Deputacye konstytucyjna i rewizyjna sądziły, iż dla zachowania czystości reprezentacji narodowej, która w konstytucyi naszej jest pierwszą zasadą wolności, wiele na tym zależy, aby zapewnić, ile tylko można, niepodległość i światło w *Zgromadzeniach elektorów* a potem nie kłaść żadney tamy ich zaufaniu i ich wolności wyboru, który im jest powierzony; zatym przekładają, ażeby Z. N. zniósł warunek grzywny srebra, czyniący zdającym na wybór do ciała prawodawczego, a na to miejsce podwyższyło podatek wyznaczony na elektorów) Gdy składy elektorów są już utworzone przed niniejszym urządzeniem, iasną jest rzeczą, iż podane odmiany, nie będą mogły być przytłosowane do wyboru na przyszłe prawodawstwo.

Część III. Zgromadzenia elektorów. Wybór reprezentantów.

1.) Wybrani w każdym departamencie elektorowie, zgromadzą się dla obrania reprezentantów w tey liczbie, iaka ich departamentowi jest zostawiona, tudzież zastępców, w trzeciej części do liczby reprezentantów. 2.) Ci reprezentanci i zastępcy będą wybierani zupełną większością głosów. 3.) Wszyscy czynni obywatele, iakiegokolwiek bądź stanu, profesyi, i iakikolwiek opłacający podatek, mogą być obrani za reprezentantów narodu. 4.) Wszelako następujące osoby, obowiązane będą, wybierać sobie iedno z tego dwojga, to jest, albo zostać na swoich urządach, albo złożyćwszy one, podawać się do wyboru na reprezentantów narodu. Takimi są: ministrowie, i inni urzędnicy władzy wykonawczej podlegli zmianie od woli, kommissarze skarbu narodowego, poborcy i exaktorowie podatków ziemianckich, przełożeni nad wybieraniem i urządzeniem podatków pobocznych; nakoniec ci wszyscy, którzy pod jakimkolwiek bądź nazwiskiem przywiązani są do funkcyi nadwornych królewskich. 5.) Sprawowanie funkcyi municypalnych, administracyjnych, i sadowniczych nie będzie mogło się zgodzić z funkcją reprezentanta narodu, przez cały przeciąg prawodawstwa. 6.) Członki ciała prawodawczego, będą mogli być wybrane do następującego prawodawstwa, ale nie nadaley; chyba znowu po upłynieniu lat dwóch. (Deputacye konstytucyjna i rewizyjna, określenie, zamknięte w tym artykule, mają za przeciwyne wolności, i szkodliwe interesowi narodowemu) 7.) Reprezentanci, wybrani po departamentach, nie będą reprezentantami w szczełgulości departamentu swojego, ale całego narodu; a wolność ich zdań, nie będzie mogła być tamowaną żadnym nakazem, czy to *Zgromadzeń pierwszych*, czyli też *Zgromadzeń elektoralnych*.

Część IV. Skład i urządzenie zgromadzeń pierwszych i elektoralnych.

1.) Czynności zgromadzeń pierwszych i zgromadzeń elektoralnych stosują się tylko do wyboru; po odbytych wyborze mają się rozeyść natychmiast; i nie będą mogły na nowo zgromadzić się, aż poki zwołanemi nie zostaną. 2.) Żaden obywatel czynny, nie może znajdować się, ani kreskować na zgromadzeniu, zbrojny albo w mundurze wojskowym, chyba tylko podczas służby; a w tedy może kreskować w mundurze, ale ma być bez broni. 3.) Siła zbrojna, nie będzie mogła być wprowadzoną wewnątrz, bez wyraźnej woli zgromadzenia, chyba tylko w przypadku popełnionych gwałtowności, a w tedy rozkaz prezydenta, dostatecznym będzie do ściągnięcia siły publicznej. 4.) Co dwa lata, w każdym powiecie, układają się będą przez kantony, listy czynnych obywateli; a każdego kantonu lista będzie zawieszoną i do wiadomości wszystkich podaną, na dwa miesiące przed otwarciem Zgromadzenia pierwszego. — Wszelkie zarzuty, bądź przeciw gatunkowi obywateli umieszczonych na liście, bądź z strony tych, którzy się nieślusnie opuszczonemi uznają, odesłane będą do sądów przyzwoitych po nieodwlocznej rozprawie. Lista, służyć będzie za prawidło do przypuszczenia obywateli na następujące pierwsze zgromadzenie, w tym wszystkim, co nie podpadnie rozprawie sądowemu, zapadłemu przed zborem zgromadzenia. 5.) Zgromadzenia elektoralne, mają prawo rozstrząsać i uznawać ważność, i umocowanie wszystkich przybywających na zgromadzenie; a wyrok ich ma być *provisorie* dopełnianym, poki ostateczna decyzja ciała prawodawczego, w czasie poselskich rugów nie nastąpi. 6.) W żadnym przypadku, i pod żadnym pozorem, nie będzie mógł król, ani żaden z mianowanych od niego urzędników, wdawać się w rozpoznanie sporów za chodzących, co do regularności zwołania zgromadzeń, co do ich zbioru, co do kształtu elekcji, ani nawet co do praw politycznych obywatelskich.

Część V. O życiu się reprezentantów w skład zgromadzenia narodowego prawodawczego.

1.) Reprezentanci zbiorą się w pierwszy poniedziałek miesiąca maja, na miejsce, w którym odprawiały się sesje ostatniego prawodawstwa. 2.) Sesje tymczasowo odprawować się będą na rugach poselskich, pod prezydencją najstarszego meża wiekiem. 3.) Skoro tylko zbierze się liczba 373. posłów legalnych; tak natychmiast zbior ten, weźmie imię zgromadzenia narodowego prawodawczego; obierze prezydenta, vice prezydenta, i sekretarzy, i rozpocznie sprawowanie swych powinności. 4.) Jeżeli w całym przeciągu miesiąca maja, liczba reprezentantów legalnych nie dojdzie 373, tedy zgromadzenie nie będzie mogło wydać żadnego czynu prawodawczego. — Wszakże może wydać dekret nakazujący członkom nieprzytomnym, aby bez zwłoki najdalej w przeciągu dwóch tygodni, stawili się na miejsce urzędowania, pod karą 3.000. liwrow, jeśliby na usprawiedliwienie swoje nie okazali przyczyn uznanych za słuszne przez ciało prawodawcze. 5.) Ostatniego dnia maja, członki przytomne, w jakiegokolwiek znajdować się będą liczbie, zmieniają się w zgromadzenie narodowe prawodawcze. 6.) Wszyscy razem reprezentanci, w imię ludu francuskiego, wykonają przysięgę: *wolnie żyć, albo umierać* — Każdy potym z osobna wykona znowu przysięgę — iż konstytucją królestwa, przez zgromadzenie narodowe w latach 1789. 1790. i 1791. uchwaloną, z całych sił utrzymywać będzie, i nie takiego w całym ciągu prawodawstwa nie wnieść, ani na nic nie zezwoli, coby jej skazę zadać mogło; i że będzie we wszy-

skim wierny narodowi, prawu, i królowi. 7.) Osoby reprezentantów narodu, są nietykalne, żadna z nich nie może podpadać indagacyom, skargom, i sądowi w żadnym czasie, za to, co w ciągu sprawowania urzędu reprezentanta, mówić, pisać, albo czynić będzie. 8.) Wszakże, w występkach kryminalnym, mogą być imani na gorącym uczynku, albo na mocy arestownego wyroku; lecz w takim razie natychmiast ciało prawodawcze uwiadomione być powinno; a popieranie sprawy nie będzie daley czynione, aż poki ciało prawodawcze nie uzna, iż ma miejsce zażalenie.

(reszta potym.)

Z Paryża dnia 12. sierpnia. Zgromadzenie Narodowe, czyli Sejm Francuzki.

Na sesji d. 8. zaczęto rozstrząsać zasady konstytucyjnych od deklaracji praw człowieka. Mimo przeciwienia się P. Malouet, i wielu innych członków prawej strony, której imieniem P. d'Épremenil protestacją przeciwko całej konstytucji zanosił; jednakże deklaracja praw człowieka i obywatela, bez żadnej odmiany przyjęta i uchwalona została; po czym równie uchwalono dodatki wnioskowe przed tytułem pierwszym umieszczone.

Na sesji d. 9. doniesiono, iż P. Fumel, znajdujący się w Akwisgranie, składa urząd swój posła w Z. N. — Rozstrząsano pierwszy tytuł zasad konstytucyjnych, i ten przyjęto; przytym uchwalono, iż decyzja nad tym: czyli dla bezpieczeństwa wolności druku, i dla zniesienia *juris aggratiandi*, potrzeba osobnych praw? na dalszy czas jest odłożona. Także dodano następujący artykuł: „władza prawodawcza, nie może ustanowić żadnego prawa, któreby „sprzeciwiało się lub naruszało używanie praw przyrodzonych i obywatelskich, zagwarantowanych przez konstytucję w „pierwszym jej tytule” Artykuł o dobrach, które dawniej na pożytek publiczny przeznaczone były, jasniej ułożono, w tym sposobie „dobra, przeznaczone na użytek powszechny, i na wydatki służby Boskiej, należą do narodu, „i będą zawsze zostawać w jego rozrządzeniu. Konstytucja zagęcza, i zabezpiecza przedaż tych dóbr, były i być mają, podług formalności, opisanych prawem.” — Tegoż dnia na sesji wieczornej sukcesorom P. Louvet, za pretenzją onych, 50.000. liwrow raz wypłaconych, przyznano.

Na sesji d. 10. ustanowiono, iż decyzja nad wnioskiem, czyli lista cywilna zmniejszona, i opłacie ziemianstwiej podległa być ma? dopiero po całkowitym uchwaleniu konstytucji, rozwiązana zostanie. Dodano do konstytucji następujące dwa artykuły: I. Obywatele, mają prawo dobierać służbę do Boskiej służby własnego wyznania. II. Zapłata pensjonowanych, zachowanych, i z mocy dekretu Z. N. obranych służ, katolickiego wyznania, jest porachowana za dług narodowy. — Drugi tytuł konstytucji został przyjęty. W trzecim tytule, pierwszą część pierwszego rozdziału tak ułożono: „Samowładność, jest jedna, nie „rozdzielna, nie skazitelna; i należy do narodu: żadna część „ludu, żadna osoba szczególna, nie może sobie wykonywania onej przywłaszczać.”

Z Barcelony pod d. 26. lipca donoszą, iż tam cztery regimenty Hiszpańskie, dla wzmocnienia kordonu przybyły — Gazety tutejsze kładą *breve Papię* pisane do króla, i winszujące mu szczęśliwego ujechania. To *breve*, czytamy po łacinie i po francuzku; lecz nie pewna, czyli jest prawdziwe — W nocy z wtorku na środę liczne dywizye gwardyi narodowej odprawiały *runt* po mieście dla zatrzymania około 25. osób, zawikłanych wokoliczności na placu federalnym d. 17. lipca zdarzoną; z tych osób jednak wiele umknęło.